

О Б Щ И Н А О М У Р Т А Г

7900 Омуртаг, ул. "Александър Стамболийски" № 2А, тел.0605/6-20-08;6-23-11
E-mail: kmet@omurtag.egov.bg www.omurtag.bg

ВХ. № 99-00-457/31.03.2025 г.

**ДО
ОБЩИНСКИ СЪВЕТ ОМУРТАГ**

ДОКЛАДНА ЗАПИСКА

от ДЖУНЕЙТ ЙОНУЗОВ – Кмет на Община Омуртаг

ОТНОСНО: Годишен отчет за изпълнението на Програмата за околната среда на община Омуртаг за 2024 година

УВАЖАЕМА ГОСПОЖО ПРЕДСЕДАТЕЛ,

УВАЖАЕМИ ГОСПОЖИ И ГОСПОДА ОБЩИНСКИ СЪВЕТНИЦИ,

С Решение № 165/27.11.2020 г. по Протокол № 15/27.11.2020 г. на Общински съвет – Омуртаг е приета програма за околната среда за периода 2021 г. – 2027 г.

На основание чл. 79, ал. 1 и ал. 2 от Закона за опазване на околната среда, Ви представям годишен отчет за изпълнението на програмата околната среда на територията на община Омуртаг за 2024 година.

Предвид изложеното предлагам на Вашето внимание следния проект за

РЕШЕНИЕ:

Общински съвет - Омуртаг, на основание чл. 21, ал. 1, т. 12 от Закона за местното самоуправление и местната администрация и чл. 79, ал. 4 и ал. 5 от Закона за опазване на околната среда, приема **Годишен отчет за изпълнението на Програмата за околната среда на община Омуртаг за 2024 година.**

Приложение: Годишен отчет за изпълнението на Програмата за околната среда на община Омуртаг за 2024 година

ВНОСИТЕЛ:

ДЖУНЕЙТ ЙОНУЗОВ

Кмет на община Омуртаг

Съгласувал:

Дениз Хюсниев

Главен юрисконсулт

Изготвил:

Мехмед Палазов

Главен експерт „ЕУО“

О Б Щ И Н А О М У Р Т А Г

7900 Омуртаг, ул. "Александър Стамболийски" № 2А, тел.0605/6-20-08;6-23-11

Е

-

m

ГОДИШЕН ОТЧЕТ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ОМУРТАГ ЗА 2024 ГОДИНА

www.omurtag.bg

Общинската програмата за опазване на околната среда (ОПООС) на община Омуртаг е разработена на основание чл. 79, ал. 1 и ал. 2 от Закона за опазване на околната среда. Тя е изготвена в съответствие с методическите указания на Министерство на околната среда и водите, относно структурата и съдържанието на общинските програми за околна среда и съгласно Закона за местното самоуправление и местната администрация, т. 8 от чл. 17, ал. 1, според която „Местното самоуправление се изразява в правото и реалната възможност на гражданите и избраните от тях органи да решават самостоятелно всички въпроси от местно значение, които законът е предоставил в тяхна компетентност в сферата на опазването на околната среда и рационалното използване на природните ресурси”. Принципното право за приемане на стратегии, прогнози, програми и планове по въпроси от местно значение, включително опазване на околната среда, е дадено на Общинските съвети с чл. 21, т. 12 от същия закон (ЗМСМА).

Програмата е разработена на основата на принципите, целите и приоритетите на Националната стратегия за околна среда и в съответствие с изискванията на специалните закони за околната среда, като са взети предвид и действащите общински нормативни и стратегически документи (наредби, планове, програми и др.), засягащи опазването на околната среда.

ПООС на община Омуртаг обхваща периода от 2020 до 2027 г., тя е динамичен и отворен документ, който може да бъде допълван съобразно настъпилите промени в приоритетите на общината, в националното законодателство или други фактори.

С Програмата за опазване на околната среда на община Омуртаг се цели:

- а се идентифицират и анализират проблемите в областта на околната среда на територията на община Омуртаг, да се установят причините и да се предложат решения и действия за тяхното преодоляване;
- а се насърчи и обезпечи разумното използване природните ресурси на територията на общината за развитие на икономическия потенциал;
- а се открият приоритетите в разглежданата област;
- а се използват оптимално ограничените финансови и човешки ресурси, като се съсредоточат за решаване на приоритетните проблеми;
- а се обединят усилията на общинските органи, държавните институции, населението, НПО и бизнеса за решаване на екологичните проблеми.

Генералната стратегическа цел на Програмата е: **Опазване, поддържане и подобряване качеството на околната среда при разумно и рационално използване на природните ресурси и осигуряване защита на здравето на хората.**

Основните приоритети, заложи в Общинската програма за опазване на околната среда са:

Управлението на отпадъците е един от основните приоритети в политиката по опазване на околната среда на общинско ниво.

Съгласно Директива 2008/98/ЕО на Европейския парламент и въведената с нея йерархия за управление на отпадъците се очаква намаляване на депонираните отпадъци и увеличаване количеството на оползотворените и рециклирани такива.

Към настоящият момент основният начин за третиране на битовите отпадъци, генерирани на територията на община Омуртаг е депонирането им в „Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Омуртаг, Котел, Върбица и Антоново“.

Съгласно изискванията на ЗУО, общините включени във всеки от регионите, определени с НПУДО 2009-2013 г., създават регионална система за управление на отпадъците, състояща се от Регионално депо и/или други съоръжения за третиране на отпадъците.

В изпълнение на това, на 25.02.2011 г. е учредено **Регионално сдружение за управление на отпадъците за регион Омуртаг**, включващо общините Омуртаг, Котел, Антоново и Върбица. Председател на сдружението е кметът на Община Омуртаг, а членове – кметовете на Общините Котел, Антоново и Върбица.

Целта на сдружението е взаимно подпомагане между общините при третирането на отпадъците им. Чрез използването на едно общо депо от участващите в региона общини се цели намаляване на разходите по експлоатацията на съществуващите депа и намаляване на вредното им въздействие върху компонентите на околната среда.

Регионално депо – Омуртаг е проектирано за три броя клетки за неопасни отпадъци с обща площ 28,50 дка – 21,40 дка са хоризонтална площ и 7,10 дка наклонени площи, като през 2008 г. е изградена Клетка № 1, а Клетка № 2 е въведена в експлоатация през 2019 г. Към настоящия момент капацитетът на Клетка № 1 е изчерпан и приеманите на площадката отпадъци се депонират в Клетка № 2. Третата клетка все още не е изградена.

Дейностите по стопанисване, експлоатация и мониторинг на инсталацията след проведени обществени поръчки, въз основа на писмен договор са възложени: от 08.11.2023 г.– на „Мит и ко“ ЕООД, ЕИК: 200021701.

Депонирането на отпадъци се осъществява по утвърдена технология, определена с План за експлоатация на депото, обхващащ подготвителни работи, последователност на изграждане на отпадъчното тяло по работни площадки, организация на работа, техническа обезпеченост и др.

Технологичният процес на обезвреждане на отпадъците включва следните основни фази:

азтоварване на отпадъците на определеното за натрупване място;

азстилане на пластове с дебелина 0,3 м;

плътняване с булдозерно достигане на проектна плътност 2:1;

апръстяване на отпадъците с почвен слой с дебелина 30 см.;

плътняване на изолиращия слой земни маси.

Запръстяването се извършва ежеседмично след разтоварването на отпадъците.

„Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Омуртаг, Котел и Върбица“, гр. Омуртаг е инсталация, попадаща в обхвата на точка 5.4 от Приложение № 4 на Закона за опазване на околната среда (ЗООС) – "Депа, приемащи над 10 тона отпадъци на денонощие или с общ капацитет над 25 000 тона, с изключение на депа за инертни отпадъци". Във връзка това през 2022 г. с Решение № 302-Н1-ИО-А0/2022 г. на Министерство на околната среда и водите за експлоатацията на инсталацията е издадено ново Комплексно разрешително (КР).

Определеният с комплексното разрешително максимален капацитет на инсталацията е посочен в Таблица 1.

Таблица. 1 Производствен капацитет на Регионално депо – Омуртаг

Регионално депо за неопасни отпадъци за общините Омуртаг, Котел, Върбица и Антоново	Проектен капацитет (тона)	Продължителност на експлоатация	Остатъчен капацитет към 31.12.2024 г. (тона)
Клетка № 1		11 г. (2008 - 2019 г.)	
Клетка № 2		в експлоатация от 2019 г.	
Клетка № 3		не е изградена	—
Общо:			

Организирана система за събиране и транспортиране на битови отпадъци

Събирането и транспортирането на битовите отпадъци в община Омуртаг се извършва организирано на базата на добре изградена система.

От 2014 г. в организираната система са включени всички населени места на общината – гр. Омуртаг и 41 села, т.е. 100%.

С цел оптимизиране честотата и маршрутите за събиране и транспортиране на отпадъците, със Заповед на Кмета, в общината са определени три района:

I район – гр. Омуртаг, имоти в регулация и извън регулация на населеното място;

II район – имоти, разположени до всички видове пътна мрежа на територията на общината;

III район – териториите, включени в регулационните граници на всички останали селища в община Омуртаг → села с организирано събиране и транспортиране на БО: Беломорци, Българаново, Великденче, Величка, Веренци, Веселец, Висок, Врани Кон, Голямо Църквище, Горна Хубавка, Горно Козарево, Горно Новково, Горско Село, Долна Хубавка, Долно Козарево, Долно Новково, Звездица, Зелена Морава, Змейно, Илийно, Камбурово, Кестеново, Козма Презвитер, Красноселци, Могилец, Обител, Панайот Хитово, Паничино, Петрино, Плъстина, Птичево, Пъдарино, Първан, Рътлина, Станец, Тъпчилещово, Угледно, Царевци, Церовище, Чернокапци.

Периодичност на събиране и извозване на БО

Събирането и транспортирането на битовите отпадъци се извършва от Община Омуртаг, за което тя притежава Регистрационен документ № 15-РД-360-00 от 31.08.2015 г., издаден от РИОСВ-Шумен по реда на ЗУО.

Община Омуртаг работи основно по определен график. Същият се актуализира ежегодно и се утвърждава със Заповед на Кмета на Общината (Заповед № 498/10.10.2024 г.).

Извозване се извършва и извън от определените графици – при конкретна заявка от Община Омуртаг и кметствата, при пролетни и есенни почиствания и др. кампании. Оптималната организация на работа се обуславя от предварително определени маршрути, диференцирани за всеки район и дефинирани с брой съдове за битови отпадъци. Границите на районите и честотата на извозване на сформирани битови отпадъци за гр. Омуртаг са 8 пъти на месец, а за селата 2 пъти на месец.

Таблица. 2 Периодичност на извозването на отпадъците по райони е следната:

РАЙОН	тип съдове за БО	
	контейнери тип „Бобър“ – 1100 л	кофи „Мева“ – 110 л
I район	8 пъти месечно	8 пъти месечно
II район	2 пъти месечно	2 пъти месечно
III район	2 пъти месечно	2 пъти месечно

Използвани съдове и техника за събиране и извозване на БО

Видът и броят на необходимите съдове за събиране на отпадъците е в зависимост от населеното място, броя жители, характера на територията (релеф, климат, транспортна инфраструктура и др.), характер и гъстота на застрояване (разположение на жилищните и обществени сгради, предприятията и търговските обекти), начин на събиране (смесено, разделно) и периодичността на транспортиране.

В община Омуртаг се използват следните по вид съдове за събиране на БО:

контейнери тип „Бобър” – 1100 л;

кофи тип „Мева” –110 л;

Местата на съдовете за битови отпадъци се определят от комисия, съставена от представители на Община Омуртаг и РЗИ – Търговище.

За поставяне на съдовете за БО, в град Омуртаг са изградени бетонирани площадки (в междублоковите пространства) и джобове на тротоарите по главните улици.

Повечето фирми, организации, учреждения, заведения и домакинства са осигурени с необходимия брой съдове за събиране на БО, съобразно приетата организация за сметосъбиране и сметоизвозване.

Броят на съдовете за смесени битови отпадъци по видове и по населени места е показано в таблица 2. по-долу:

Таблица 2. Брой съдове за СБО по населени места

№	Населено място	Брой жители ¹	Тип съдове за събиране на СБО		
			контейнери „Бобър“ – 1100 л	кофи „Мева“ –110 л	Общ обем [л]
	гр. Омуртаг		180	754	280 940
	с. Беломорци		13	65	21450
	с. Българаново		5	31	8910
	с. Великденче		2	73	10230
	с. Величка		26	6	29260
	с. Веренци		50	7	55770
	с. Веселец		4		4400
	с. Висок		7	31	11110
	с. Врани Кон		25	65	34650

с. Голямо Църквище		12	50	18700
с. Горна Хубавка		7	40	12100
с. Горно Козарево		1	50	6600
с. Горно Новково		5	20	7700
с. Горско Село		9	8	10780
с. Долна Хубавка		6	30	9900
с. Долно Козарево		12	60	19800
с. Долно Новково		7	5	8250
с. Звездица		15	2	16720
с. Зелена Морава		18	120	33000
с. Змейно		12	1	13310
с. Илийно		13	20	16500
с. Камбурово		30	100	44000
с. Кестеново		7	35	11550
с. Козма Презвитер		2	75	10450
с. Красноселци		6	30	9900
с. Могилец		11	70	19800
с. Обител		12	125	26950
с. Панайот Хитово		13	40	18700
с. Паничино		7	8	8580
с. Петрино		6	15	8250
с. Плъстина		10	65	18150
с. Птичево		3	11	4510
с. Пъдарино		9	71	17710
с. Първан			39	4290
с. Росица				0
с. Рътлина		9	4	10340
с. Станец		7	42	12320
с. Тъпчилещово		5	5	6050

	с. Угледно		4	20	6600
	с. Царевци		4	15	6050
	с. Церовище		10	135	25850
	с. Чернокапци		9	40	14300
	ОБЩО:		593	2 383	914 430

Организиран са измиването, дезинфекцията и ремонта им, включващ подмяна на пружини, гайки, болтове и др. Всяка година се извършва инспекция на ефикасността на системата и при необходимост се поставят контейнери на нови точки в населените места, а амортизираните се подменят с нови. Ежегодно в План-сметката на Общината се предвиждат средства за закупуване на съдове за БО. За извозване на битовите отпадъци Общината разполага със специализирани автомобили тип ВАРИОПРЕСА, марка „Исузу“ – 4 бр.

Системи за разделно събиране на отпадъци

В град Омуртаг и по-големите населени места е организирано разделно събиране на отпадъци от опаковки и отпадъчни материали, като е обхванато 61% от населението или 14 276 жители.

Организирането на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки на територията на община Омуртаг и обслужването ѝ се осъществява въз основа на договор за сътрудничество от 27.01.2017 г. с организацията по оползотворяване (ОО) „ЕКОПАК България“ АД.

Системата се състои от трицветни пластмасови контейнери (син, жълт и зелен) тип „Иглу“ с обем 1500 л:

СИН КОНТЕЙНЕР

ХАРТИЕНИ
КАРТОНЕНИ
ОПАКОВКИ

ЖЪЛТ КОНТЕЙНЕР

ПЛАСТМАСОВИ
И МЕТАЛНИ
ОПАКОВКИ

ЗЕЛЕН КОНТЕЙНЕР

СТЪКЛЕНИ
ОПАКОВКИ

Местата и броят на контейнерите са определени съобразно броя на жителите в населените места и общината, по данни за населението по настоящ адрес на Главна дирекция „ГРАО“.

Съгласно чл. 24, ал. 1, т.1, от НООО, за населени места с под 50 000 жители се осигурява една дву - или трицветна точка с минимален общ обем на съдовете 3 300 л за всеки 350 жители.

Към момента разделното събиране на отпадъци от опаковки обхваща град Омуртаг и селата Беломорци, Врани кон, Звездица, Камбурово, Обител, Плъстина и Церовище. Налични са общо 43 точки, оборудвани с по три броя съдове (син – за хартия и картон, жълт – за пластмаса и метал, зелен – за стъкло) с общ обем на разположените контейнери в една точка от 4 500л.Разпределението им по населени места е отразено в следващата таблица 3.:

Таблица 3. Брой съдове за РСОО по населени места

№	Населено място	Брой жители ¹	Брой съдове за РСОО			Общ обем	Обем на 350 жители
			СИН	ЖЪЛТ	ЗЕЛЕН	[л]	[л]
	гр. Омуртаг						
	с. Беломорци						
	с. Врани Кон	733					
	с. Звездица	755					
	с. Камбурово	1 223					
	с. Обител						
	с. Плъстина						
	с. Церовище						
	ОБЩО:	14 276					

За посочените населени места, съгласно Наредбата, се изискват 44 точки с по 3 300 л или общ обем 145 200 л. Реално са изградени 43 точки, осигурени с по 4 500 л или общо 129 контейнера с общ обем 193 500 л.

Обслужването на съдовете за РСОО се извършва със специализирана техника от „ЕКОПАК България“ АД. Осигурени са сметосъбиращи камиони с изсипващ механизъм и оборудвани с хидрокран за контейнери тип „Иглу“.

С оглед информиране на гражданите за графика на обслужване, на всеки камион се поставя информационна табела, указваща цвета на контейнерите, които се събират в рамките на деня.

Честотата на извозване на разделно събраните отпадъци от опаковки зависи от годишната норма на натрупване и се договаря с община Омуртаг за населените места, така че да се осигури нормално извозване на събраните отпадъци и да не позволява натрупването и замърсяването на пространствата около контейнерите. Към настоящия момент периодичността на обслужване на различните видове контейнери е следната:

ини контейнери – веднъж месечно;

ълти контейнери – веднъж месечно;

елени контейнери – един път на шест месеца, при запълване най-малко на половината от контейнерите, с обем на отпадъците над 70% от капацитета на съда.

С цел оптимизация, честотата на обслужване на контейнерите подлежи на промяна при препълване или незапълване на съдовете с отпадъци от опаковки.

Всички отпадъци от системата за разделно събиране на община Омуртаг се предават в сепарираща инсталация за отсортиране на рециклируемите и оползотворими фракции. Площадката се намира на територията на гр. Шумен с оператор „Метарекс“ООД.

На площадката се извършва сепариране, балиране и временно съхранение на различните видове отпадъци, след което оползотворимите се транспортират до рециклиращи заводи и инсталация за сортиране на стъкло, а битовите – до депо за неопасни отпадъци с цел обезвреждане.

Общото количество на събраните отпадъци от началото на въвеждането на системата за разделно събиране на отпадъци от опаковки до последния отчетен период или 77%.

В община Омуртаг няма изградени системи на разделно събиране на следните отпадъчни потоци:

иоразградими отпадъци;

РО –отпадъчни масла и нефтопродукти, ИУГ;

дрогабаритни и опасни отпадъци от домакинствата.

От страна на общинската администрация са предприети мерки по изграждане на системи за разделно събиране на отпадъци и осигуряване на площадки за предаване за последващо третиране на посочените отпадъци. Направени са запитвания към Организации по оползотворяване и лица по чл. 35 от ЗУО, на които е предоставено

право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, обезвреждане и/или оползотворяване. Към настоящия момент все още няма сключени договори.

Една част от разделно събраните от населението отпадъци МРО се предават в пунктовете за вторични суровини или в търговските обекти, които имат задължения да приемат отпадъци от същия вид.

Община Омуртаг има създадена организация за събиране и транспортиране до Регионално депо – Омуртаг с цел оползотворяване на строителните отпадъци от ремонтна дейност, образувани от домакинствата.

Изводи:

ъм настоящия момент единственият метод за третиране на биоразградимите битови отпадъци, генерирани на територията на общините Омуртаг, Котел, Върбица и Антоново, е обезвреждането им чрез депониране;

СУО – регион Омуртаг е създадено на 25.02.2011 г. Основната цел на сдружението е екологосъобразно управление на отпадъците, чрез обединяване усилията на общините-членки в изграждането на съоръжения за третиране на отпадъците, отговарящи на нормативните изисквания и представляващи минимален риск за околната среда;

общината е изградила ефективна система за организирано събиране и транспортиране на битовите отпадъци, в която са обхванати 100% от населените места. Недостатъчен е броят на поставените съдове (контейнери и кофи) за събиране на битовите отпадъци;

недрена е система за разделно събиране на отпадъци от опаковки (вкл. хартия и картон, пластмаси, метал и стъкло), в която е обхванато 61% от населението.

общината няма организирани системи за разделно събиране на МРО (отпадъчни масла и нефтопродукти, ИУГ), биоразградими отпадъци .

Качество на атмосферния въздух

Емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници

На територията на община Омуртаг и област Търговище няма постоянно действащи пунктове за контрол на атмосферния въздух. Най-близката автоматична измервателна станция (АИС) е разположена на територията на гр. Шумен. Липсата на пункт на Националната мрежа за контрол на качеството на въздуха на територията на общината не дава възможност да се осъществяват постоянни и системни замервания с цел осъществяване на целогодишен контрол на качеството на въздуха. Общината е обхваната за замервания от мобилни автоматични станции.

Тази цел ще се постигне чрез обединени усилия във всички сфери с източници на замърсяване на въздуха - трафик, лоши пътни и тротоарни настилки, отопление на твърди горива и др. емисии на вредни вещества, изпускани в атмосферния въздух от неподвижни източници.

Стандартите за качество на въздуха се нарушават предимно в града, където източниците на замърсяване са свързани най-често с пътния трафик, промишлеността и др. Най-проблемните замърсители по отношение на човешкото здраве са фините прахови частици (ФПЧ10 и ФПЧ2.5) и озон (O₃), следвани от полицикличните ароматни въглеводороди и азотните оксиди (NO_x).

Изводи от анализа на състоянието на качеството на въздуха показват, че прахообразните и газообразните замърсители на атмосферния въздух имат сезонен характер.

Основните групи антропогенни дейности, имащи отношение към замърсяване на атмосферния въздух са:

итово отопление – използване на разнообразни видове горива, различни режими на горивния процес и др.;

втомобилен транспорт;

ромишлени дейности;

троителни и ремонтни дейности

руги – селско стопанство, съоръжения за съхраняване на отпадъци (депа)

мисии от битово отопление

мисиите на замърсители от битовото отопление и особено на ФПЧ10 се получават най-вече от изгарянето на твърди горива, особено дърва, но също така и въглища.

Точна оценка на емисиите от битовото отопление за община Омуртаг не може да бъде направена, т.к. няма точна статистика за потреблението на горива от населението, но могат да се отбележат факторите, които водят до високи концентрации най-вече на ФПЧ10, а именно:

поред НСИ и данни от преброяването през 2023 г., около 51% от населението на страната използва твърди горива за отопление. В община Омуртаг този процент е много по-голям, т.к. 65% от населението живее в селата и на територията на общината няма изградени газоразпределителна или топлофикационна мрежа;

аселението е със сравнително нисък жизнен стандарт, поради което дървата за огрев представляват „предпочитано гориво“ – сравнително евтино за закупуване и потенциално безплатно, ако потребителите си го набавят самостоятелно от горите;

зползването на влажна дървесина.

аличие на морално и технически остарели печки, котли и отоплителни инсталации (включително в обществените и административните сгради) с ниска енергийна ефективност, за които е изчислено, че представляват най-малко 85% от емисиите на ФПЧ10;

о - голяма част от жилищата и сградите са с ниски енергийни характеристики – без топлоизолация и др., което също увеличава потреблението на горива;

олемина и брой на обитаваните помещения в едно домакинство и други.

мисии от автомобилния транспорт

ранспортния сектор оказва значително въздействие върху всички компоненти на околната среда с емисиите на изгорелите газове от превозните средства – въглероден оксид и въглероден диоксид, азотен диоксид, фини прахови частици, летливи органични съединения и др.

редвид това транспортът има допълнителен принос за замърсяване на въздуха и може да бъде значим фактор на местно равнище.

населените места автотранспортът представлява непрекъснато действащ източник на ФПЧ10. Неговата интензивност е пропорционална на автомобилния трафик и следва неговите изменения – сезонни и денонощни. По тази причина в по-големите населени места с интензивен трафик максималната концентрация на ФПЧ10 в атмосферния въздух обикновено съвпада с часовете на пиков трафик. През нощните часове неговото влияние върху КАВ силно намалява до пренебрежимо ниски нива.

ри емисиите на ФПЧ10 от транспортния сектор в България преобладават емисиите от дизеловите автомобили.

мисиите на първични ФПЧ10 от автомобилния транспорт са резултат от производните от няколко основни фактора – непълното изгаряне на гориво в ауспусите на превозните средства, износването на спирачните накладки и гумите, ресуспендиране на прах от пътните платна и абразията на пътищата:

оривен процес в двигателя– поради непълното изгаряне на тежките компоненти в горивото се образуват сажди, които през изпускателната система на автомобила се изхвърлят в атмосферата. Доколкото бензина и газовите горива не съдържат тежки въглеводороди, изгарянето им в двигателите с вътрешно горене обикновено не е съпроводено с отделяне на сажди. По тази причина се приема, че работата на бензиновите двигатели не води до образуване на сажди. Изключение правят силно износени бензинови двигатели, при които в горивната камера прониква смазочно масло. Изгарянето на дизелово гориво обаче в много случаи води до генериране на сажди.

България дизеловото гориво е използвано от близо 50% от всички леки автомобили, в допълнение към автобусите на обществения транспорт, тежкотоварните и лекотоварните автомобили.

ревозните средства над 15 години представляват почти 63%, а тези над 20 години надхвърлят 30%. В българския автомобилен парк доминират леките автомобили – над 70% спрямо останалите видове превозни средства. По отношение на тях възрастовата структура е дори още по-притеснителна – близо 70% са над 15 г., от които повече от половината са над 20 г. Емисиите им на ФПЧ10 са много по-високи от тези на по-новите Евро модели, които разполагат с устройства за контрол на емисиите, монтирани на изпускателните им системи, каталитични конвертори и филтри за твърди частици (DPF).

мисии от механично триенена автомобилните гуми в пътното платно и триене между спирачните накладки на спирачната уредба. Това е основният механизъм за производство на прахови частици. Тези емисии се влияят в голяма степен както от състоянието на пътната инфраструктура, така и от трафика. Относителният им дял при формиране на емисиите от ФПЧ10 може да се приеме за пренебрежимо малък. есуспендиране на прах от пътните платна при движението на МПС. Това са отложени нанеси по пътните настилки (най-често почва, пясък и др. несвързани твърди частици), попаднали върху пътното платно по различни начини.

Относителният дял на този суспендиран прах върху общите емисии на ФПЧ10 от автотранспорта е значителен.

Сновните причини за замърсяването на пътните платна с частици могат да се класифицират като естествени (природни) и антропогенни (предизвикани от различни видове човешка дейност).

Ъм естествените причини спадат процесите на непрекъснато утаяване на частици с разнообразен произход от атмосферата върху земната повърхност. Освен това пръст, кал, тиня и пясък попадат върху пътните платна при екстремни метеорологични условия като проливни дъждове, порои, свлачища, ураганни ветрове и др.

нтропогенните причини са твърде много на брой и тук ще бъдат посочени само някои от тях, които са характерни за населените места в община Омуртаг:

песъчаване при зимно поддържане на пътищата;

иректно разсипване на различни строителни материали (пясък, инертни материали) и разтвори (вар, хоросан, бетон) върху пътните платна от транспортните средства, които ги превозват;

зкопни работи на строителни обекти;

зграждане и ремонт на инфраструктурата (улици, канализации, електрическии други трасета);

емонти на фасади на сгради;

атрупване на пътен нанос до бордюрите на уличните платна;

ошо състояние на паркингите и тротоарите;

аркиране в зелени площи и др.

зносване на пътната настилка – абразия

По голямата част от пътната настилка в населените места е на основата на асфалтови смеси и бетон. Бетонните повърхности са съставени от груби агрегат, пясък и цимент. Асфалтовите покрития са смеси от минерален агрегат, пясък, пълнител и битумни свързващи вещества.

Износването на пътните настилки е най-голямо през зимния период, което е свързано с ниските температури и намаляване еластичността на автомобилните гуми. Други фактори, които водят до разрушаването на асфалтовите покрития през зимата е опесъчаването и олужаването на пътищата.

мисии от промишлени дейности

а територията на община Омуртаг развиват дейност предприятия от различни отрасли, голяма част от които използват местната суровинна база:

ека промишленост;

ранително-вкусовата промишленост;

троителство;

ървообработващата промишленост и др.

През 2024 г. най-голям е броя на фирмите, които са ангажирани с търговия, ремонт на автомобили (с дял от 53,8 %). На следващо място се нареждат секторите на ресторантьорството и транспорт, складиране и пощи с по (8,2 %), преработващата промишленост (7,4 %) и селско и горско стопанство (6,5 %).

Влиянието на промишлените източници върху концентрациите на замърсители в атмосферния въздух в община Омуртаг може да се определи като локално и слабо.

В следващата таблица са посочени обектите, подлежащи на контрол от РИОСВ-Шумен, по Закона за чистотата на атмосферния въздух (ЗЧАВ):

Таблица 1.2.1.2.3. Източници на емисии в атмосферния въздух на територията на община Омуртаг

№	Юридическо лице/ едноличен търговец	Наименование на обект, населено място	Дейност по НКИД
– Сектор А: Селско, горско и рибно стопанство			
	СД „Квинс Арго и Сие”, гр. Лозница, обл. Радград	Птицеферма, с. Презвитер Козма, общ. Омуртаг	01.47 – Отглеждане на домашни птици
– Сектор С: Преработваща промишленост			
	„Амиго Груп 12“ ЕООД, гр. Омуртаг	Заготовки за дюнери, гр. Омуртаг	10.11 – Производство и преработка на месо без месо от домашни птици
	„Клара АВС“ ЕООД, с. Зелена морава, общ. Омуртаг	Предприятие за месодобив и транжиране на месо, с. Зелена морава, общ. Омуртаг	10.11 – Производство и преработка на месо без месо от домашни птици
	ЕТ „Стезис – С* С*“, гр. Омуртаг	Месопреработвателно предприятие, гр. Омуртаг	10.11 – Производство и преработка на месо без месо от домашни птици
	„Дайъри продъктс“ ЕООД, гр. Велико Търново	Млекопреработвателно предприятие, производство на млечни изделия, гр. Омуртаг	10.51 – Производство на мляко и млечни продукти без сладолед
– Сектор Е: Доставка на води, канализационни услуги, управление на отпадъци и възстановяване			
	Община Омуртаг	Регионално депо за неопасни отпадъци, гр. Омуртаг	38.21 Обработване и обезвреждане на

			неопасни отпадъци
– Сектор G: Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети			
	„Кента“ АД, гр. Омуртаг	Употреба на авторепаратурни продукти, гр. Омуртаг	45.20 – Техническо обслужване и ремонт на автомобили
	„Ромпетрол България“ ЕАД	Бензиностанция гр. Омуртаг, пром. зона	47.3 – Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали
	„Бултрейд - 2002“ ООД, гр. Варна	Бензиностанция, гр. Омуртаг	47.3 – Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали
	„Вяра 1“ ЕООД, гр. Шумен	Бензиностанция до гр. Омуртаг и Бензиностанция до с. Веренци, общ. Омуртаг	47.3 – Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали
	„Гарантгаз“ ЕООД, гр. Омуртаг	Бензиностанция „Гарантгаз“, гр. Омуртаг, пром. зона	47.3 – Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали
	„Енигма инвест“ АД, гр. София	Бензиностанция „Кълвача газ“, гр. Омуртаг	– Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали
	„Петрол“ АД, гр. София	Бензиностанция 6403 гр. Омуртаг	47.3 – Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали

	„Петрол Интер“ ЕООД, гр. Омуртаг	Бензиностанция гр. Омуртаг и хотел „Замък Интер“, гр. Омуртаг	47.3 – Търговия на дребно с автомобилни горива и смазочни материали
	„Т Маркет“, гр. София	Магазин, гр. Омуртаг	47.19 – Търговия на дребно в неспециализирани магазини с разнообразни стоки
– Сектор S: Други дейности			
	„Депс-08“ ЕООД, гр. Омуртаг	Сервиз за хладилни и климатични инсталации, гр. Омуртаг	95.22 – Ремонт на битови електроуреди и друго оборудване за дома и градината

Съгласно Годишните доклади по околна среда на РИОСВ-Шумен, за периода от 2019 до 2024 г., при контролните проверки на горепосочените обекти не са установени нередности и няма наложени санкции.

В Община Омуртаг периодично се извършват измервания на шума в определени места като:

- 1.Пунктове върху територии, прилежащи към улици с интензивен трафик
2. Пунктове върху територии с промишлени източници на шум – производствено-складови територии и зони.
- 3.Пунктове върху територии, подлежащи на усилена шумозащита - жилищни зони и територии.

Най – високи средни шумови нива се установяват на улици с интензивен трафик, като във всички тях е превишена допустимата норма от 60 ДБА а именно:

Ул. “Цар Освободител”- пункт №1- 45,6 ДБА; Ул. “Цар Освободител”- пункт № 2 – 35,0 ДБА;

Ул. „Търновска”- 47,6 ДБА;

Високите шумови нива, регистрирани на тези улици са вследствие на техническото състояние на превозните средства, интензивността и скоростта на движение, недобрата пропускателна способност на транспортната мрежа, състоянието и вида на пътната настилка.

Частично намаляване на шума през 2024 г. се достигна, чрез извършване на ремонтни дейности за подобряване експлоатационното състояние на улична мрежа в гр. Омуртаг и селата.

Като цяло нивото на уличния шум се запазва твърде високо, особено в централната градска част. Неблагоприятната акустична обстановка се сформира от непрекъснато нарастващия трафик на моторни превозни средства и остарял автомобилен парк.

Опазване на лечебните растения

Лечебните растения са изключително ценен природен ресурс, поради което опазването им е приоритет на цялото общество. Управлението на дейностите по опазване и устойчиво ползване на лечебните растения, включително събирането и изкупуването на получаваните от тях билки се урежда със Закона за лечебните растения (Обн., ДВ, бр. 29 от 7.04.2000 г.).

Лечебните растения в естествените им находища се опазват от увреждане и унищожаване с цел осигуряване на устойчивото им ползване като част от естествения растителен генетичен фон със сегашна или бъдеща ценност.

Опазването на лечебните растения е система от мерки и дейности, целящи запазването на биологичното разнообразие на лечебните растения и на техните ресурси. Опазването включва поддържането и съхраняването на екосистемите, съдържащи лечебни растения, на естествените им местообитания, както и поддържането и възстановяването на жизнеспособни популации на видовете.

В обхвата на Закона за лечебните растения е включен списък с лечебните растения, които подлежат на контрол и опазване (Червен божур (*Paeonia peregrina*), Зърнастец елщовиден (*Frangula alnus*), Лечебна иглика (*Primula veris*), Кисел трън (*Berberis vulgaris*), Лазаркиня (*Galium odoratum*), Лудо биле (*Atropa belladonna*), Ранилист лечебен (*Betonica officinalis*), Решетка безстълена (*Carlina acanthifolia*), Катраника (*Artemisia alba*) и Шапиче (*Alchemilla vulgaris complex*)). Отделни видове диворастящи лечебни растения се поставят под специален режим на опазване и ползване, когато биологичното разнообразие или ресурсите им проявяват трайна тенденция към намаляване или има опасност от появяването на такава тенденция.

Специалният режим обхваща:

абрана за събиране на билки за определен период от естествените находища на видовете от територията на цялата страна, отделни райони или единични находища;

пределяне на годишно допустимо за събиране количество билки по райони или находища;

азработване и прилагане на мерки за възстановяване на популациите и на техните местообитания.

Специалният режим се определя ежегодно до 15 февруари със заповед на министъра на околната среда и водите, която се обнародва в „Държавен вестник“.

За опазване и устойчиво ползване на биологичното разнообразие от лечебни растения общината има раздел за „Лечебни растения” към „Общинската програма за опазване на околната среда”.

През годината са издадени заповеди на Кмета на Община Омуртаг относно забраната за бране, продажба и изкупуване на билки от защитени растения видове под специален режим и за забрана за бране на липов цвят и нанасянето на повреди на клоните на липовите дървета (Заповед № 84/14.02.2025 г.). Със заповедите са запознати всички кметове и кметски наместници на населените места. През 2024 г. няма издадени разрешителни за бране на билки от естествени находища.

Озеленяване и поддържане на чистотата в обществените терени

С приемането на изменение и допълнението на Наредба за изграждане и опазване на зелената система на територията на община Омуртаг се постига спазване на принципите, заложи в Закона за опазване на селскостопанското имущество - по-голяма организация при изграждане и опазване на зелената система на територията на Община Омуртаг.

По дейността е извършено озеленяване, поддържане и косене на тревни площи и градинки в населените места на общината.

Дейности при зимни условия:

Извършване на аварийно – спасителни дейности през зимния период при обилни снегонавявания, както при наводнения и други бедствия, отстраняване на възникнали аварии (когато има такива), почистване на сняг и лед на улици и тротоари, осигуряване, поддръжка на пътища, улици, разчистване на свлачища, наблюдение на водните обекти при интензивно снеготопене, оглед на речни корита преминаващи през населените места или в непосредствена близост до населеното място и премахване на появили се отпадъци, клони и дървета с цел предотвратяване на наводнения, събиране и извозване на паднала шума и наноси, почистване на дъждоприемните шахти, почистване на канавки и водостоци, кастрене на крайпътни дървета, които при зимни условия затрудняват движението на ППС.

Кампании, проведени от или с участието на Община Омуртаг:

През 2024 г. са проведени следните кампании от или с участието на Община Омуртаг:

Кампания ”Да изчистим България заедно” – кампанията е организирана от bTV и се провежда със съдействието на МОСВ, областните управители и общините. През предходната година, същата бе определена за 16 септември 2024 г. На територията на Община Омуртаг информационната кампания се разпространи по Общинско кабелно радио Омуртаг. В информацията се уточни мястото за раздаване на чували и ръкавици за желаещите да се включат. Представители на населението, бизнеса, Общинска администрация – гр. Омуртаг и др. институции се включиха като доброволци в инициативата.

Ежегодно пролетно почистване на населените места – традиционно всяка година, кметът на Община Омуртаг организира кампания по пролетно почистване. През предходната година дните от 17.04.2024 г. до 15.05.2024 г. са обявени за дни на организирано, акционен почистване и освежаване на обектите, стопанските дворове и населени места.

Призоваваха се всички жители да почистят жилищните си дворове, тротоарите и около блоковите пространства. Провеждат се акции по почистване на зелените територии, резитба на сухи дървета и клони, варосване на дръвчета по градини, паркове, детски и спортни площадки, училищни дворове и дворове на детски градини и т.н.;

Ежегодно почистване на територии около речните корита и общинската пътна мрежа – традиционно се организира почистване на замърсени територии в близост до пътната инфраструктура и речните корита .

Призив от Общинска администрация – гр. Омуртаг към жителите за по-голяма отговорност при ползването на съдовете за смет за битови отпадъци и поддържането им в добро техническо състояние.

Всички информационно-разяснителни кампании на Община Омуртаг се провеждат със съдействието на Общинско кабелно радио Омуртаг.

Препоръки:

Необходимо е да се увеличи броят на съдовете за събиране на смесени битови отпадъци (контейнери и кофи) и периодично да се подменят амортизираните.

Да се организират системи за разделно събиране на биоразградими отпадъци, МРО (отпадъчни масла и нефтопродукти, ИУГ), чрез собствени средства или сключване на договор с Организации по оползотворяване и/или лица по чл. 35 от ЗУО, на които е предоставено право да извършват дейности по тяхното събиране, транспортиране, обезвреждане и/или оползотворяване.

Изготвил: *Мехмед Палазов - гл. експерт „ЕУО“*